

**EBPO Ministrų lygio
tarybos susitikimas**

Paryžius, 2013 m gegužės 29–30 d.

**REKOMENDACIJA DĖL LYČIŲ
LYGYBĖS ŠVIETIMO, UŽIMTUMO IR
VERSLUMO SRITYSE**

Patvirtinta 2013 m. gegužės 29 d.

TARYBOS REKOMENDACIJA DĖL LYČIŲ LYGYBĖS ŠVIETIMO, UŽIMTUMO IR VERSLUMO SRITYSE

TARYBA,

ATSIŽVELGDAMA į 1960 m. gruodžio 14 d. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) konvencijos 5 straipsnio b punktą;

ATSIŽVELGDAMA į 1976 m. Tarybos rekomendaciją dėl visuotinio užimtumo ir darbo jėgos politikos, kuria skatinama „vykdant atitinkamas ekonomikos, užimtumo, darbo jėgos ir socialinės politikos priemonės kurti ir išlaikyti darbo vietas ir pagerinti profesinės veiklos sąlygas visiems galintiems ir norintiems dirbti asmenims“ [C(76)37];

ATSIŽVELGDAMA į 1978 m. EBPO švietimo ministrų deklaraciją ir ypač į jų pareiškimą, kad vienas iš tikslų, kuris turi būti laikomas prioritetu, buvo „priimti tinkamas švietimo priemonės, kurios prisidėtų prie mergaičių ir berniukų, moterų ir vyrų lygybės užtikrinimo“ [ED/MIN(78)4/FINAL];

ATSIŽVELGDAMA į 1980 m. EBPO valstybių narių aukšto lygio konferencijos deklaraciją dėl moterų užimtumo politikos [C(80)76]; į 1999 m. EBPO Pagalbos vystymuisi komiteto gaires dėl lyčių lygybės ir galių moterims suteikimo vystomojo bendradarbiavimo srityje [DCD/DAC(97)25/REV2] ir į 2008 m. EBPO Pagalbos vystymuisi komiteto nustatytus pagrindinius pagalbos veiksmingumo, lyčių lygybės ir moterų teisių stiprinimo principus [DCD/DAC/GEN(2008)1/REV3];

ATSIŽVELGDAMA į EBPO Darbo ir biudžeto programos [C(2001)173] lyčių lygybės integravimo sistemą;

ATSIŽVELGDAMA į rekomendacijas dėl 2011 m. atnaujintų EBPO gairių tarptautinėms įmonėms siekiant kovoti su diskriminacija lyties užimtumo srityje [C/MIN(2011)11/FINAL];

ATSIŽVELGDAMA į 2005 m. Tarybos rekomendaciją dėl finansinio švietimo ir informuotumo ugdymo principų ir gerosios patirties [C(2005)55/REV1];

PALANKIAI VERTINDAMA svarbius pamatus, kuriuos jau padėjo keletas tarptautinių dokumentų įvairiais lyčių lygybės klausimais, ypač JT Tūkstantmečio vystymosi tikslų (TVT) deklaracija, 1995 m. Pekino deklaracija ir Ketvirtosios JT pasaulio moterų konferencijos Veiksmų platforma, taip pat 1979 m. JT konvencijoje dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo (CEDAW) įtvirtinti principai;

PALANKIAI VERTINDAMA EBPO Lyčių iniciatyvos ataskaitas: 2011 m. „Lyčių iniciatyvos ataskaita. Lyčių lygybės švietimo, užimtumo ir verslumo srityse“ [C/MIN(2011)10/FINAL] bei „Lyčių lygybės švietimo, užimtumo ir verslumo srityse: 2012 m. galutinė ataskaita Ministrų lygio tarybos susitikimui“ [C/MIN(2012)5] ir rekomenduodama valstybėms narėms bei šalims partnerėms į jas atsižvelgti rengiant savo politikos priemones lyčių lygybei švietimo, užimtumo ir verslumo srityse užtikrinti;

ATSIŽVELGDAMA į tai, kad vyriausybės, privatusis sektorius, socialiniai partneriai ir nevyriausybinės organizacijos jau žengė svarbius žingsnius su ekonominėmis galimybėmis susijusiai lyčių nelygybei įveikti priimdamos teisės aktus dėl kovos su diskriminacija darbo vietoje ir visuomenėje; teisės aktus dėl vaiko priežiūros, motinystės ir tėvystės atostogų išsaugant su darbu susijusias teises; įgyvendindamos šeimos gyvenimui palankią politiką darbe ir parengdamos švietimo programas, kuriomis kovojama su stereotipais;

ATSIŽVELGDAMA į tai, kad vis dėlto išlieka lyčių skirtumų ir neigiamų tendencijų švietimo ir profesijos pasirinkimo; darbo užmokesčio; darbo sąlygų; profesinės karjeros; skyrimo su sprendimų priėmimu susijusioms pareigoms; mokamo ir nemokamo darbo; verslumą ugdančios veiklos; verslininkų galimybių gauti finansavimą; ir finansinio raštingumo bei finansinio išprusimo srityse;

PRIPAŽINDAMA, kad visi viešojo ir privačiojo sektorių subjektai turi imtis ryžtingų ir veiksmingų priemonių vis dar pasitaikančioms lyčių lygybės švietimo, užimtumo ir verslumo srityse kliūtims pašalinti ir kad reikia vertinti bei stebėti pažangą, daromą siekiant šio tikslo, taip pat remti besivystančių ir naujų šalių pastangas;

PRIPAŽINDAMA, kad papildomi valstybių narių ir partnerių įsipareigojimai gerinti lyčių lygybę švietimo, užimtumo ir verslumo srityse prisidės ne tik prie lygesnių galimybių vyrams ir moterims užtikrinimo, bet ir prie didesnio ir tvaraus ekonomikos augimo, nes bus visapusiškai išnaudotas moterų potencialas;

ATSIŽVELGDAMA į 2012 m. EBPO Ministrų lygio tarybos susirinkimą, kuris pavedė atitinkamiems komitetams parengti rekomendaciją dėl lyčių lygybės švietimo, užimtumo ir verslumo srityse, kuri pakeistų 1980 m. EBPO deklaraciją dėl moterų užimtumo politikos [C/MIN(2012)19 ir C/M(2012)7, 104 c punktas];

remdamasi Užimtumo, darbo ir socialinių reikalų komiteto pasiūlymu, parengtu konsultuojantis su kitais kompetentingais EBPO komitetais:

I. REKOMENDUOJA valstybėms narėms, laikantis tarpžinybinio požiūrio ir taikant tokias priemones kaip atitinkami teisės aktai, politikos, stebėsenos priemonės ir visuomenės informavimo kampanijos:

A. perimti praktiką, kuria skatinama lyčių lygybė švietimo sistemoje, t.y.:

1. užtikrinti, kad berniukai ir mergaitės turėtų lygias galimybes gauti geros kokybės švietimą, lygias teises ir galimybes sėkmingai baigti mokyklą bei priimti sprendimus, susijusius su mokymosi srities pasirinkimu;
2. persvarstyti ir, jei reikia, pertvarkyti mokyklų mokymo ir ikimokyklinio vaikų ugdymo programas, taip pat mokymo ir ugdymo praktiką taip, kad jos padėtų šalinti lyčių diskriminaciją ir stereotipus;
3. padaryti mokslo, technologijų, inžinerijos, matematikos (angl. STEM), finansų ir verslo, taip pat edukologines, menų ir humanitarinių mokslų studijas priimtiniomis ir patraukliomis tiek berniukams, tiek mergaitėms; labiau skatinti berniukų ir mergaičių įprotį skaityti;
4. rengti informacines kampanijas ir didinti jaunų vyrų ir moterų, tėvų, mokytojų ir darbdavių informuotumą apie lyčių stereotipus akademinėje veikloje ir galimas bendras sprendimų, susijusių su mokymosi srities pasirinkimu, pasekmes įsidarbinimo ir

verslumo galimybėms, karjerai ir darbo užmokesčiui;

5. skatinti daugiau STEM studijas baigusią moterų siekti profesinės karjeros šiose srityse, pvz., naudojantis karjeros konsultavimo, suaugusiųjų švietimo, stažuočių, praktikos teikiama galimybėmis ir tiksline finansine parama;

B. remti šeimai palankią politiką ir darbo sąlygas, kurios suteiktų galimybę tėvams ir motinoms derinti savo profesinę veiklą su pareigomis šeimai, ir sudaryti geresnes sąlygas moterims įsidarbinti viešajame ir privačiajame sektoriuose, t. y.:

1. parengti tokias mokesčių ir išmokų sistemas, kad ir tėvams, ir motinoms būtų numatytos labai panašios finansinės paskatos dirbti;
2. užtikrinti pasiekiamą ir finansiškai prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, taip pat finansiškai prieinamą ilgalaikę priežiūrą, skirtą kitiems išlaikytiniams, įskaitant, pvz., neįgalius vaikus arba vyresnio amžiaus giminaičius;
3. užtikrinti dirbančioms motinoms ir tėvams mokamas motinystės ir tėvystės atostogas, išsaugant su darbu susijusias teises;
4. skatinti dirbančius tėvus pasinaudoti galimomis priežiūros atostogomis, pvz., numatant, kad teisė į dalį vaiko priežiūros atostogų priklauso išimtinai tėvui ir ši teisė neperduodama;
5. suteikti paskatas tėvams naudotis lankstesne darbo tvarka, skatinti vyrus ir moteris dažniau dirbti ne visą darbo dieną, suteikti paskatas moterims daugiau valandų skirti darbui darbo rinkoje ir didinti informuotumą apie lyčių stereotipus siekiant skatinti lygesnį mokamo bei nemokamo darbo (namų ruošos darbų) tarp vyrų ir moterų pasidalijimą;
6. užtikrinti, kad visi tėvai, neatsižvelgiant į jų partnerystės statusą, galėtų dalyvauti darbo rinkoje, numatant pakankamai užimtumo rėmimo priemonių vienišiemis tėvams;
7. užtikrinti, kad nedarbo problemoms spręsti skirtomis politikos priemonėmis nebūtų tiesiogiai arba netiesiogiai diskriminuojamos moterys;
8. gerinti neoficialių darbuotojų, ypač labiausiai pažeidžiamų jų kategorijų, pvz., namuose dirbančių darbuotojų ir namų darbininkų, darbo sąlygas ir galimybes gauti socialinę paramą;

C. užtikrinti, kad daugiau moterų būtų skiriamos eiti su sprendimų priėmimu susijusias pareigas, t. y.:

1. skatinti tokias priemones kaip savanoriški tikslai, informacijos atskleidimo reikalavimai ir privačios iniciatyvos, kuriomis didinama lyčių įvairovė listinguojamų bendrovių valdybose ir vadovybėse; papildyti šias pastangas kitomis priemonėmis, skirtomis remti veiksmingą moterų įtraukimą į valdybas ir plėsti kvalifikuotų kandidatų ratą; toliau stebėti ir analizuoti su skirtingais metodais, kuriais siekiama skatinti lyčių įvairovę privačių įmonių valdybe (įskaitant savanoriškus tikslus, informacijos atskleidimo reikalavimus ar lyčių kvotas valdybose), susijusias sąnaudas ir naudą;
2. įdiegti mechanizmus, skirtus pagerinti lyčių pusiausvyrą vadovaujamosiose pareigose viešajame sektoriuje, pvz., numatyti informacijos atskleidimo reikalavimus, tikslų nustatymą ir moterų aukštesnėse vadovaujamosiose pareigose kvotas; didinti viešojo sektoriaus užimtumo sistemų ir politikos priemonių lankstumą, skaidrumą ir teisingumą; ir stebėti pažangą moterų atstovavimo viešajame sektoriuje srityje;
3. skatinti aktyvesnį moterų dalyvavimą ir atstovavimą joms visais politikos lygmenimis, įskaitant vyriausybės, parlamento, vietos valdžios institucijų ir teismų sistemas;

D. panaikinti diskriminacinį vyrų ir moterų darbo užmokesčio atotrūkį: stiprinant teisinį pagrindą ir teisės aktų įgyvendinimą, kad būtų kovojama su visų formų diskriminacija darbo užmokesčio, įdarbinimo, mokymo ir pareigų paaugštinimo srityse; skatinti darbo užmokesčio politikos skaidrumą; užtikrinti, kad kolektyvinėse sutartyse ir (arba) darbo įstatymuose bei praktikoje būtų laikomasi vienodo užmokesčio už vienodą ar vienodos vertės darbą principo; kovoti su stereotipais, segregacija ir netiesiogine diskriminacija darbo rinkoje, ypač ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų; sudaryti geresnes sąlygas derinti profesinę veiklą ir šeiminių gyvenimą;

E. skatinti visas reikiamas priemones, kuriomis būtų užkirstas kelias seksualiniam priekabiavimui darbo vietoje, įskaitant darbdavių ir profesinių sąjungų sąmoningumo didinimo ir prevencijos kampanijas bei veiklą;

F. mažinti lyčių nelygybę verslo veikloje, t. y.:

1. parengti tinkamas priemones, kuriomis būtų reaguojama į spragas ir rinkos trūkumus, įskaitant: politikos priemones, skirtas sumažinti kliūtis moterų verslumui, administracinę naštą įmonėms ir pernelyg didelius teisinio reguliavimo priemonėmis nustatytus suvaržymus; politikos priemones nuolatiniam augimui, internacionalizavimui ir naujovių diegimui remti; priemones, kuriomis būtų remiamas informavimo kampanijų rengimas, mokymo, kuravimo, gebėjimų ugdymo programų ir paramos tinklų, įskaitant specialistų teikiamas konsultacijas teisiniais ir mokesčių klausimais, kūrimas ir įgyvendinimas;
2. užtikrinti vienodas galimybes moterims ir vyrams verslininkams gauti finansavimą taikant priemones, kurios turėtų įtakos ir finansavimo pasiūlai ir paklausai: palengvinti galimybes gauti finansavimą perspektyvioms vyrams ir moterims priklausančioms įmonėms; imtis priemonių, skirtų pagerinti finansų įstaigų žinias ir požiūrį; didinti moterų verslininkų informuotumą apie finansavimo šaltinius ir priemones; ir skatinti daugiau moterų jungtis prie verslo finansinių rėmėjų (vadinamųjų verslo angelų) tinklų arba rizikos kapitalo įmonių;

G. siekiant aukščiau išdėstytų tikslų kreipti dėmesį į specialius moterų iš palankių sąlygų neturinčių mažumų grupių ir moterų migrančių poreikius;

H. mažinti lyčių nelygybę finansinio raštingumo srityje rengiant ir įgyvendinant iniciatyvas bei programas, skirtas patenkinti moterų finansinio raštingumo gerinimo poreikius ir ypač didinti jų informuotumą, pasitikėjimą, kompetenciją ir žinias spendžiant finansinius klausimus;

I. integruoti lyčių lygybės aspektą į atitinkamų politikos kryptių ir biudžeto planavimą, rengimą ir vertinimą, pvz., atliekant sistemingus poveikio skirtingoms lytims vertinimus ir renkant atitinkamus duomenis bei įrodymus, kurie padėtų nustatyti kriterijus būsimiems vertinimams, taip pat parengti geriausios patirties rinkinį vyriausybės ir valdžios institucijomis;

J. stiprinti lyčių lygybės ir lyčių aspekto integravimo iniciatyvoms skirtos atskaitomybės mechanizmus, taikomus valdžios institucijose ir už jų ribų.

II. REKOMENDUOJA valstybėms narėms, bendradarbiaujant su visomis susijusiomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant privatųjį sektorių, valstybines įstaigas, profesines sąjungas, darbdavių organizacijas ir pilietinės visuomenės atstovus, prisidėti prie šioje rekomendacijoje nustatytų tikslų įgyvendinimo ir patvirtinti šių tikslų svarbą imantis šių priemonių:

- A. prireikus toliau plėtoti, įgyvendinti ir skatinti politikos principus, gaires, geriausią patirtį ir kitas priemones, kurios padėtų užtikrinti lyčių lygybę švietimo, užimtumo ir verslumo srityse; keistis valstybių narių ir šalių partnerių politine patirtimi ir gerąja patirtimi, siekiant laiku ir veiksmingai įgyvendinti savo tikslus;
- B. užtikrinti aktualių ir tarptautiniu mastu palyginamų duomenų lyčių klausimais bei rodiklių rinkimą, teikimą ir kaupimą; užtikrinti, kad šiai svarbiai veiklai būtų skiriama pakankamai išteklių; ir reguliariai teikti EBPO portalui, kuriame pateikiami duomenys lyčių klausimais (OECD Gender Data Portal), turimus duomenis ir švietimo, užimtumo bei verslumo sričių rodiklius, kartu užtikrinant visišką portale nurodytų rodiklių aprėptį;
- C. užtikrinti, kad surinkti duomenys nacionalinėje statistikoje ir ataskaitose būtų naudojami tinkamai pažangos, darnos lyčių lygybės švietimo, užimtumo ir verslumo srityse, stebėsenai.

III. RAGINA valstybes nares ir generalinį sekretorių platinti šią rekomendaciją.

IV. RAGINA šalis partneres deramai atsižvelgti į šią rekomendaciją ir jos laikytis bei bendradarbiauti su EBPO keičiantis informacija apie politikos principus, gaires, gerąją patirtį ir keičiantis duomenimis, susijusiais su lyčių lygybe švietimo, užimtumo ir verslumo srityse.

V. RAGINA valstybes nares bendradarbiauti su besivystančiomis ir kylančios ekonomikos šalimis siekiant remti jų pastangas spręsti su lyčių lygybių aspektais susijusias skurdo problemas suteikiant moterims daugiau ekonominių galių, įskaitant: politikos intervencinių priemonių, skirtų pakeisti diskriminacines socialines institucijas ir požiūrius bei elgseną, įvedimą; saugios ir finansiškai prieinamos mokyklos aplinkos, kurioje berniukai ir mergaitės galėtų įgyti kokybišką vidurinį išsilavinimą, suteikiantį įgūdžių, reikalingų norint pradėti dirbti, užtikrinimą; lyčių lygybės padėties gerinimą ir didesnių galių moterims suteikimą pagrindinį dėmesį skiriant pagalbai, ypač ekonomikos ir gamybos sektoriuose; paramą pagal lytį suskirstytų duomenų rinkimo įgyvendinimui; viešųjų finansų valdymo sistemų, kurios padėtų stebėti lėšų moterų ekonominių galių didinimui skirstymą, įdiegimą; ir pasaulinio masto bei regioninių lyčių lygybės tikslų vykdymą.

VI. PAVEDA kompetentingiems EBPO organams remti valstybių narių ir šalių partnerių pastangas įgyvendinti rekomendaciją teikiant turimą informaciją, atliekant analitinius tyrimus ir skleidžiant gerąją patirtį, kad būtų užtikrinta lyčių lygybė švietimo, užimtumo ir verslumo srityse.

VII. PAVEDA Užimtumo, darbo ir socialinių reikalų komitetui ir kitiems kompetentingiems komitetams parengti mechanizmą šios rekomendacijos įgyvendinimui stebėti vykdant su lyčių klausimais susijusią veiklą, nurodytą jų darbo ir biudžeto programoje; konsultuojantis su kitais kompetentingais EBPO komitetais, vertinti pažangą remiantis lyginamaisiais rodikliais, taip pat naudojantis pateiktomis ataskaitomis apie pažangą lyčių lygybės srityje; ir ne vėliau kaip po ketverių metų nuo rekomendacijos priėmimo, o nuo to laiko reguliariai teikti ataskaitas Tarybai.